

Znaczenie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej dla prawników karnistów i *cywilistów*

Ćwiczenie praktyczne – studium przypadku cywilnego
Michaela Hájková

Finansowane w ramach Programu UE „Sprawiedliwość” na lata 2014-2020

Treść niniejszej publikacji odzwierciedla wyłącznie poglądy autora i jest jego / jej wyłączną odpowiedzialnością. Komisja Europejska nie przyjmuje odpowiedzialności za ewentualne wykorzystanie niniejszych informacji.

Ramy prawne

Rozporządzenie nr 261/2004

Motywy 1 i 14:

(1) Działanie Wspólnoty w dziedzinie transportu lotniczego powinno mieć na celu, między innymi, zapewnienie wysokiego poziomu ochrony pasażerów. Ponadto należy w pełni uwzględnić ogólne wymagania w zakresie ochrony konsumentów.

...

(14) Podobnie jak w konwencji montrealskiej, zobowiązania przewoźników lotniczych obsługujących lot powinny być ograniczone lub wyłączone w przypadkach, gdy zdarzenie jest spowodowane zaistnieniem nadzwyczajnych okoliczności, których nie można było uniknąć nawet przy podjęciu wszelkich racjonalnych środków. Okoliczności takie mogą w szczególności wystąpić w przypadku niestabilności politycznej, warunków meteorologicznych niezgodnych z realizacją danego lotu, zagrożeń bezpieczeństwa, nieoczekiwanych uchybień w zakresie bezpieczeństwa lotu oraz strajków mających wpływ na działalność obsługującego przewoźnika lotniczego.

Art. 5 (zatytułowany „Unieważnienie”):

„1. W przypadku odwołania lotu, zainteresowani pasażerowie:

...

(c) mają prawo do odszkodowania od obsługującego przewoźnika lotniczego zgodnie z art. 7, chyba że:

(i) zostali oni poinformowani o odwołaniu co najmniej dwa tygodnie przed planowanym czasem odlotu; lub

(ii) zostali poinformowani o odwołaniu lotu w okresie od dwóch tygodni do siedmiu dni przed planowym czasem odlotu i zaoferowano im zmianę planu podróży, umożliwiającą im wylot nie więcej niż dwie godziny przed planowym czasem odlotu i dotarcie do ich miejsca docelowego nie później niż cztery godziny po planowym czasie przylotu; lub

(iii) zostali poinformowani o odwołaniu lotu w okresie krótszym niż siedem dni przed planowym czasem odlotu i zaoferowano im zmianę planu podróży, umożliwiającą im wylot nie więcej niż godzinę przed planowym czasem odlotu i dotarcie do ich miejsca docelowego nie później niż dwie godziny po planowym czasie przylotu.

...

3. Obsługujący przewoźnik lotniczy nie jest zobowiązany do wypłaty rekompensaty zgodnie z art. 7, jeżeli może udowodnić, że odwołanie jest spowodowane zaistnieniem nadzwyczajnych okoliczności, których nie można było uniknąć pomimo podjęcia wszelkich racjonalnych środków.

...”

Art. 7 (zatytułowany „Prawo do odszkodowania”) stanowi w ust. 1:

W przypadku odniesienia do niniejszego artykułu, pasażerowie otrzymują odszkodowanie w wysokości:

- (a) 250 EUR dla wszystkich lotów o długości do 1 500 km;
- (b) 400 EUR dla wszystkich lotów wewnątrzspółnotowych o długości powyżej 1 500 kilometrów i dla wszystkich innych lotów o długości od 1 500 do 3 500 kilometrów;
- (c) 600 EUR dla wszystkich lotów nieobjętych lit. a) lub b).

...”

Fakty

Pani Alberta Brown miała zarezerwowane miejsce na lot z Lizbony do Pragi. Lot ten, który miał zostać wykonany przez ABC Airlines (zwaną dalej „ABC”) w dniu 29 lutego 2020 r., został odwołany w dniu lotu z powodu strajku pilotów tej spółki (zwanego dalej „spornym strajkiem”).

Latem 2019 r. organizacje pracownicze reprezentujące pilotów ABC (zwane dalej „związkami zawodowymi pilotów”) podjęły decyzję o wypowiedzeniu układu zbiorowego zawartego z ABC, który w normalnym trybie miał obejmować lata 2018-2021. Negocjacje w celu zawarcia nowego układu zbiorowego pracy rozpoczęły się w grudniu 2019 roku.

Ponieważ związki zawodowe pilotów uznały, że negocjacje te nie powiodły się lub przynajmniej nie posunęły się wystarczająco naprzód, wezwały swoich członków do strajku. Przedmiotowy strajk rozpoczął się zatem w dniu 26 lutego 2020 r. i trwał do dnia 3 marca 2020 r. W związku z tym ABC odwołało ponad 2 000 lotów. Strajk dotknął w ten sposób około 200 000 pasażerów, w tym p. Brown.

W dniu 3 marca 2020 r. zawarto nowy trzyletni układ zbiorowy pracy, który ma obowiązywać do 2023 r.

Pani Brown wniosła skargę do Sądu Rejonowego dla Pragi 6, domagając się zasądzenia od ABC zapłaty na jej rzecz odszkodowania w wysokości 400 EUR przewidzianego w art. 5 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 261/2004 w związku z art. 7 ust. 1 lit. b) tego rozporządzenia.

ABC podnosi, że nie była zobowiązana do zapłaty żądanego odszkodowania, ponieważ przedmiotowy strajk stanowi nadzwyczajną okoliczność, której nie można było uniknąć nawet przy podjęciu wszelkich rozsądnych środków, biorąc pod uwagę wygórowany charakter żądań podwyżki wynagrodzenia wysuwanych przez związki zawodowe pilotów. Skarżąca twierdzi, że sporny strajk stanowi „nadzwyczajną okoliczność” w rozumieniu art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 261/2004, ponieważ nie jest on związany z normalnym wykonywaniem jej działalności i pozostaje poza jej rzeczywistą kontrolą.

Pani Brown podważa okoliczność, że sporny strajk stanowi „nadzwyczajną okoliczność” w rozumieniu art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 261/2004.

Pytania:

- Jakie prawa podstawowe określone w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej mogą mieć znaczenie dla sądu krajowego orzekającego w sprawie p. Brown?
- Wiedząc, że zgodnie z odnośnym orzecznictwem TSUE zdarzenia mogą zostać zakwalifikowane jako nadzwyczajne okoliczności w rozumieniu art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 261/2004, jeżeli ze względu na swój charakter lub źródło nie wpisują się w ramy normalnego wykonywania działalności danego przewoźnika lotniczego i pozostają poza jego rzeczywistą kontrolą, jakiej argumentacji, opartej na Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, powinna użyć p. Brown w celu wygrania swojej sprawy?
- Które artykuły Karty praw podstawowych Unii Europejskiej mogą mieć znaczenie dla ABC w celu uniknięcia zapłaty odszkodowania, którego domaga się p. Brown? Proszę przygotować argumentację ABC.
- W jaki sposób w niniejszym przypadku można by osiągnąć równowagę między przeciwstawnymi interesami chronionymi przez prawa podstawowe ustanowione w Karcie Unii Europejskiej?
- W jaki sposób sąd krajowy powinien dokonywać wykładni odpowiednich przepisów rozporządzenia nr 261/2004 w świetle praw podstawowych chronionych Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej?